

Na stopě odolnosti českého stravování vůči krizím II

V minulém čísle jsme čtenářům představili vybrané výsledky reprezentativního dotazníkového šetření s názvem „Náš vztah k jídlu během pandemie Covid-19“. Zjišťovali jsme v něm u 530 respondentů jejich chování a postoje při nákupu, konzumaci a pěstování potravin před a v průběhu pandemie Covid-19. V tomto čísle se blíže podíváme na další zajímavé aspekty poukazující na důležité rysy odolnosti, zejména díky naší zahrádkářské a domácí kuchařské tradici.

ZMĚNY V OBLASTI NÁKUPU, PŘÍPRAVY A KONZUMACE JÍDLA

Již v minulém čísle jsme ukázali, že i hlavní jídlo se stále velmi často připravuje přímo v domácnosti. Zajímavé je také to, že 87 % respondentů uvedlo při přípravě jídel používání čerstvých ne-

zpracovaných potravin. Zároveň se však během pandemie výrazně zvýšilo využívání polotovarů (z původních 5 % na 40 % respondentů), jak ukazuje graf 1. Co se týče dalších stravovacích návyků, graf 2 dále poukazuje na to, že pro 17 % respondentů se stalo jídlo v každodenním životě důležitější než v době před pandemií Covid-19. Pozitivní je také zjištěný pokles množství vyhozených potravin, a to u 29 % respondentů, přestože respondenti zároveň uváděli, že nakupovali více jídla. Projevilo se zde větší plánování nákupů a promyšlení příprav jídel doma, což uvedlo 21 % respondentů. Pandemie také přispěla k většímu zájmu o používání nových receptů a ingrediencí, o tom nás informovalo 21 % respondentů. Statistické údaje lze doplnit výroky, které řada respondentů zdůrazňovala v různých obměnách: „více se plánuje, méně

se vyhazuje“ nebo „nakupování s větším rozmyslem“ a také „naučila jsem se vařit úsporněji, víc plánovat“. Karanténa mohla mít v určitých případech příznivý vliv na rodinnou soudržnost. Někteří respondenti uváděli, že se na přípravě jídla podílelo více členů domácnosti, zapojil se například více partner a také děti, které by jinak byly normálně ve škole. Dokládá to výrok „jídlo jako společná událost v rodině“.

OBAVY Z NEDOSTATKU A HLEDÁNÍ ODOLNOSTI VŮČI KRIZÍM

Nelze pominout důležitý aspekt, že téměř čtvrtina respondentů (23 %) vyjádřila obavy z nedostatku jídla během pandemie Covid-19. Zde byl značný rozdíl daný věkem; 83 % z těch, kteří tuto obavu potvrdili, je ve věku 18–54 let. Je důležité upozornit na to, že pandemie zasáhla určité skupiny obyvatel více (neúplné rodiny, samoživitele/ky apod.), třeba na rozdíl od seniorů se stabilním důchodem.

V minulých číslech Zahrádkáře (např. 12/2019) jsme uváděli, že hlavní motivací k zahrádkářství je zisk zdravých a čerstvých potravin či koníček (12/2019) a ekonomické důvody jsou méně důležité. Potenciál spočívající ve vyšší odolnosti vůči krizím a osobní potravinové soběstačnosti (např. 1/2020) potvrzuje také náš současný průzkum. Určitá odolnost české společnosti vůči ekonomickým výkyvům či jiným krizím může pramenit z přetrvávajících zvyků vaření z nepracovaných surovin a malé závislosti na dodávce hotových jídel z restaurací či od dovozkových společností. U nezanedbatelné části společnosti (44 %, viz článek z předchozího měsíce) je odolnost navíc posílena přístupem k zahradě a jejím výpěstkům. Nakonec uvádíme výrok, který výmluvně ilustruje fakt, že někteří respondenti využili tuto výjimečnou situaci k posílení vlastní potravinové soběstačnosti na slušné úrovni: „Jelikož chovám slepice, kačeny, husy, králíky a chytáme se sýnem ryby, vložíme více času a energie do rozšíření chovu a větší soběstačnosti.“

Barbora Duží
Ústav geoniky AV ČR,
v. v. i.

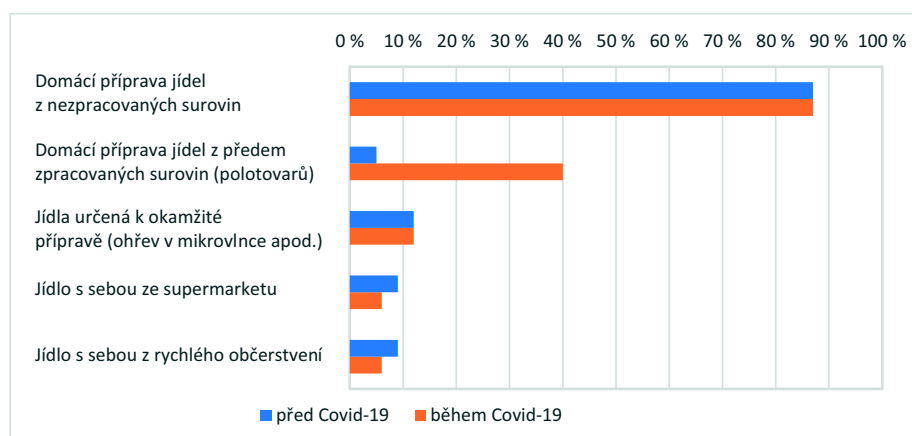
e-mail: barbora.duzi@ugn.cas.cz

Zdeňka Smutná
Univerzita Jana Evangelisty Purkyně
v Ústí nad Labem

Jan Vávra
Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Graf 1 – Jaké byly hlavní způsoby přípravy jídla ve Vaší domácnosti PŘED a BĚHEM Covid-19?

Graf 2 – Jak moc se změnila ve vaší domácnosti stravovací návyky BĚHEM pandemie Covid-19 ve srovnání s dobou před jejím začátkem?

